

Kreditinstitutter

Markedsudvikling 2020

Indholdsfortegnelse

1. Sammenfatning.....	3
2. Indtjening.....	4
3. Kapital	11
4. Udlånsvæksten i kreditinstitutterne.....	15
5. Regulering.....	17

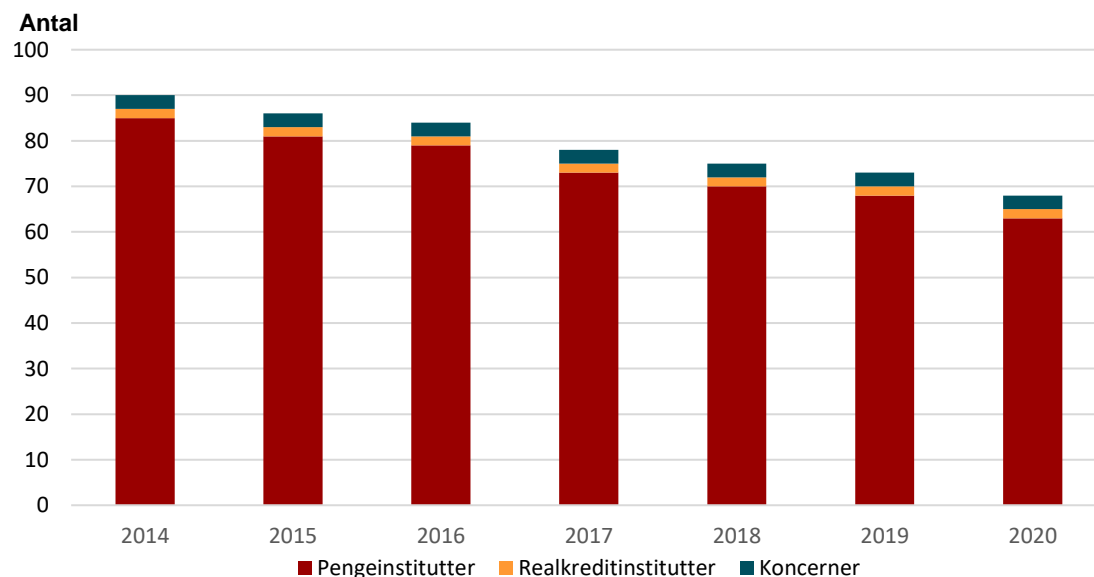
1. Sammenfatning

År 2020 var for de danske kreditinstitutter, såvel som for resten af samfundet, præget af den globale COVID-19-krise. De danske kreditinstitutter gik velkapitaliserede ind i krisen, og havde samlet set et godt udgangspunkt for at kunne tilføre kredit og likviditet til både virksomheder og husholdninger. De statslige hjælpepakker har dog generelt bevirket en begrænset kreditefterspørgsel, og der har kun været en afdæmpet vækst i udlånet fra kreditinstitutterne i 2020.

Med afsæt i en stærk kapitalposition har de danske kreditinstitutter indtil videre klaret sig godt under krisen og deres kapitalposition er, til trods for COVID-19-krisen, styrket i 2020, bl.a. henset til en begrænset kapitaludlodning. Kreditinstitutterne står derfor i en robust position til kunne absorbere de tab, der forventeligt vil materialisere sig i kølvandet på krisen.

COVID-19-krisen har medført et kraftigt økonomisk tilbageslag. Den seneste genopblussen af pandemien i Europa forøger usikkerheden om fremtiden, de økonomiske udsigter og kan udskyde tidspunktet for det forventede opsving. Alt andet lige må det forventes at føre til øgede nedskrivninger i kreditinstitutterne. Økonomierne understøttes af en lang række finans- og pengepolitiske tiltag, der er blevet gennemført siden udbruddet af COVID-19-krisen. Tilbagevinding af disse tiltag vil give øgede tab for kreditinstitutterne. Disse tab bør i stort omfang allerede være dækket af udgiftsførte nedskrivninger.

Figur 1: Antal kreditinstitutter i Danmark

Note: Koncern i denne kontekst er defineret som en virksomhed med både realkredit- og pengeinstitutforretning.
Kilde: Finanstilsynets register over finansielle virksomheder.

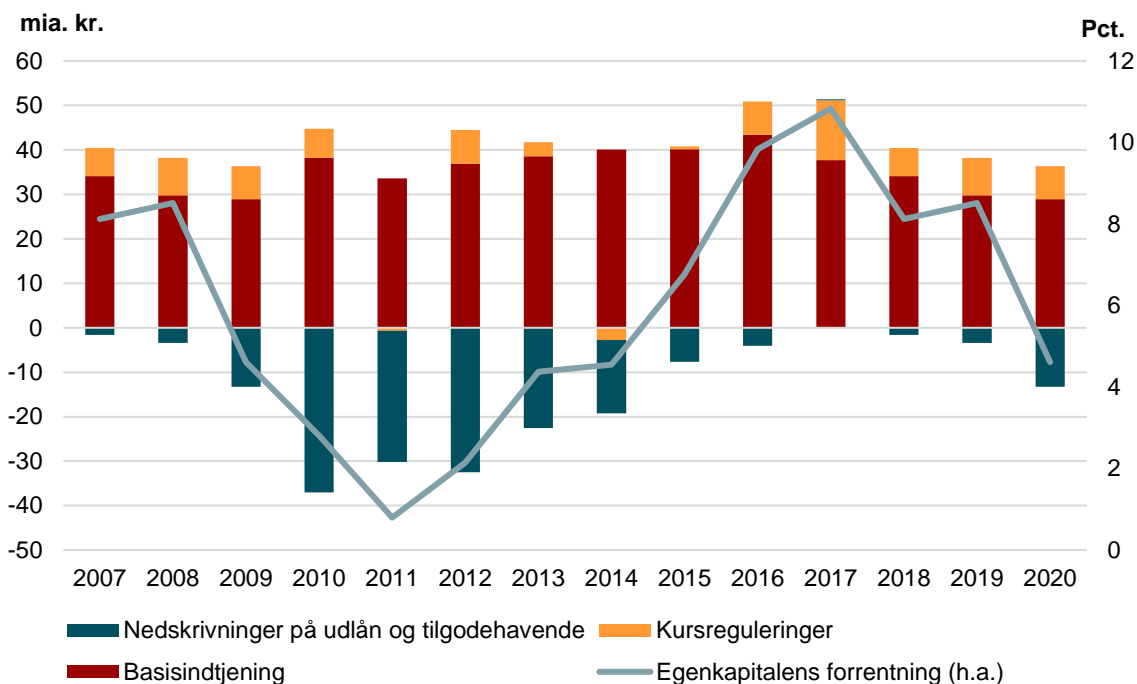
Der har i mange år været en tendens til større konsolidering i kreditinstituttsektoren, jf. figur 1. Denne trend er fortsat i 2020, hvor der endte med at være 68 kreditinstitutter¹. Det er fem færre end året før. Denne konsolidering skal ses i sammenhæng med sektorens indtjeningsudfordringer og behovet for at nedbringe omkostningerne via skalafordele.

¹ Korrigeret for kreditinstitutter, der er datterselskaber af andre kreditinstitutter.

2. Indtjening

De danske kreditinstitutter fik et samlet resultat før skat på 19,6 mia. kr. i 2020. Det er 35 pct. lavere end i 2019. Stigende nedskrivninger på udlån som følge af den forværrede økonomiske situation og stigende omkostninger forklarer samlet set den negative udvikling. Kreditinstitutterne nedskrev for i alt 13,2 mia. kr. i 2020, og basisindtjeningen faldt med 3 pct., jf. figur 2. Siden 2016 er basisindtjeningen i de danske kreditinstitutter faldet med 33 pct.

Figur 2: Komponenterne af kreditinstitutternes resultat

Note: Basisindtjening består af nettorente- og gebyrindtægter, udgifter til personale og administration samt andre driftsindtægter og -udgifter. Dette er et udtryk for kreditinstitutternes kerneforretning. Bemærk overgangen til IFRS9 i primo 2018, der kan have betydet højere nedskrivninger.

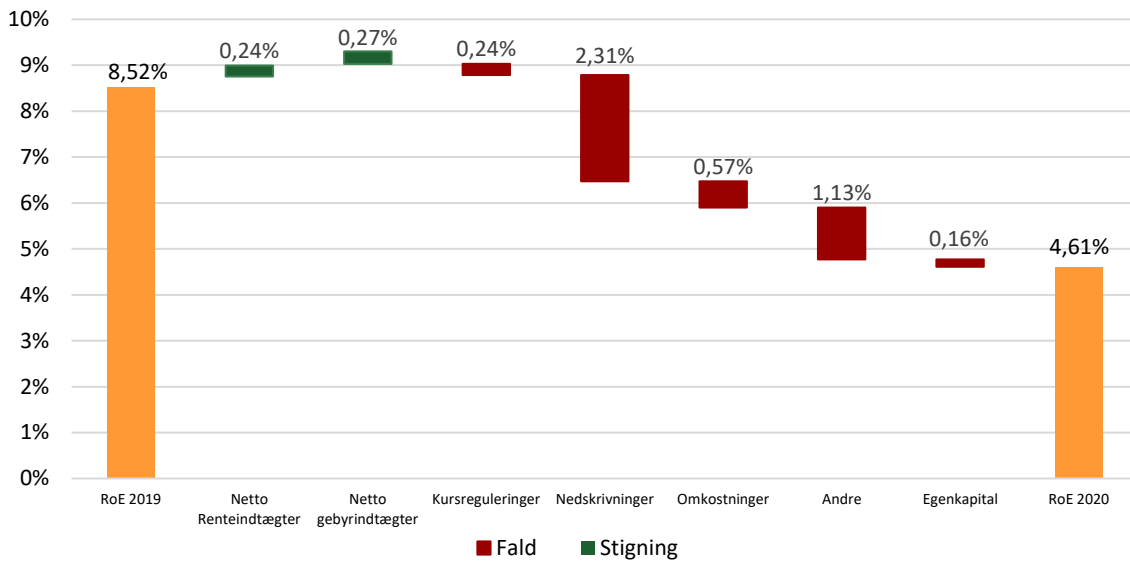
Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Kursreguleringer bidrog også i 2020 positivt til årets resultat på trods af den betydelige markedsuro i marts, da COVID-19-krisen brød ud.

Årets nedskrivninger steg fra 3,4 mia. kr. i 2019 til 13,2 mia. kr., svarende til en stigning på 289 pct. Det er dog fortsat langt fra at være på niveau med nedskrivningerne under finanskrisen (2009-10) og under den europæiske statsgældskrise (2010-12). Dertil kommer, at nedskrivningerne har været meget lave de seneste fem år.

Egenkapitalens forrentning, der måler det afkast, kreditinstitutternes ejere får i forhold til deres investerede (regnskabsmæssige) kapital, faldt fra 8,5 pct. i 2019 til 4,6 pct. i 2020 som følge af det dårligere resultat og øgede egenkapital. Faldet var i overvejende grad drevet af højere nedskrivninger på udlån og garantier samt stigende omkostninger, jf. figur 3. Kreditinstitutterne øgede dog både deres nettorente- og nettogebyrindtægter på trods af lavrentemiljøet. Dette skyldtes både faldende rentekomkostninger, pga. øget brug af negative indlånsrenter, og forøgede gebyrindtægter.

Figur 3: Egenkapitalens forrentning og drivkræfter for ændringer i egenkapitalens forrentning

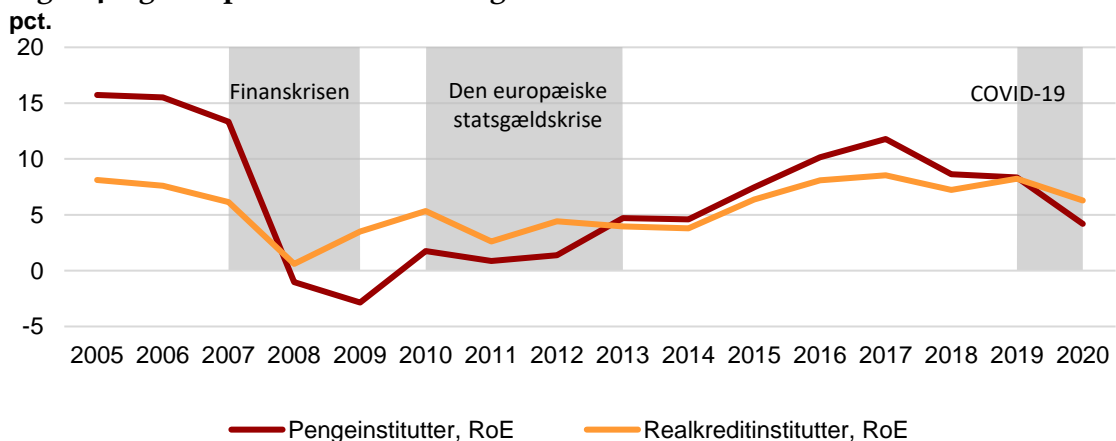

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Note: Kategorien Andre indeholder: i) skat (-0,55%), ii) resultat af kapitalandele i associerede virksomheder (-0,43%) og iii) udbytte af aktier (-0,15%).

Realkreditinstitutterne er mindre påvirket af det økonomiske tilbageslag under COVID-19-krisen end pengeinstitutterne målt på nedskrivninger. I et historisk perspektiv er dette forventeligt, da realkreditinstitutter i en lavkonjunktur typisk har været mindre påvirket af kredittab end pengeinstitutter. Det skyldes hovedsageligt realkreditinstitutternes forretningsmodel, hvor realkreditlån har højere prioritet i pantet, og realkreditinstituttet dermed har større sikkerhed. Det nuværende økonomiske tilbageslag har heller ikke sat sig i boligpriserne, der tværtimod har været stigende. Dette er med til at forklare de mindre nedskrivninger i realkreditinstitutterne.

Figur 4: Egenkapitalens forrentning efter skat

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

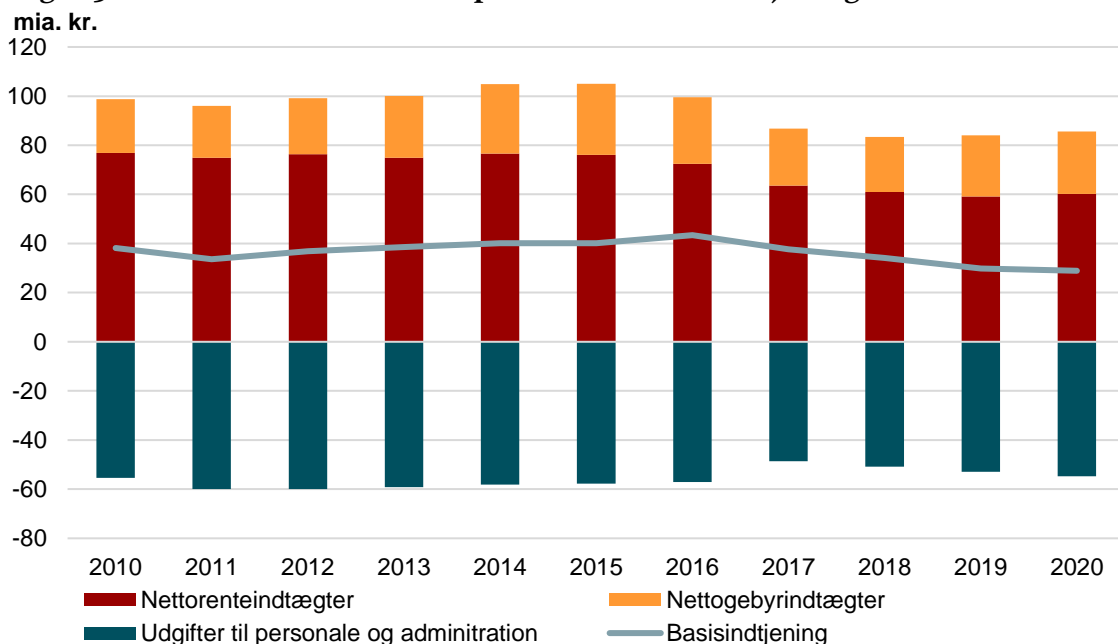
Realkreditinstitutterne er heller ikke påvirket af det lave rentemiljø på samme måde som pengeinstitutterne. Det skyldes, at basisindtjeningen i realkreditinstitutterne hovedsageligt

kan føres tilbage til bidragssatserne, der tjener som en rentemarginal for realkreditinstitutterne, der ikke direkte påvirkes af renteniveauet. Der kan dog være en afledt effekt fra låntagernes lånevalg. Derfor er udviklingen i realkreditinstitutternes egenkapitalforrentning betydeligt mere jævn end i pengeinstitutternes, jf. figur 4.

Pengeinstitutterne genererer derimod en betydelig del af deres rentemarginal og nettorenter ved forskellen mellem udlånsrenter og indlånsrenter. På trods af negative markedsrenter har pengeinstitutterne alene mere gradvist valgt at udsætte privatkunder for tilsvarende negative renter på deres indlånskonti. I løbet af de seneste par år har de fleste pengeinstitutter dog indført negative renter for privatkunders indestående over en vis grænseværdi. Der har gennem 2020 været en tendens til, at pengeinstitutterne har nedsat denne grænseværdi, så den for en del institutter i dag ligger på 250.000 kr., mens flere institutter er gået helt ned til 100.000 kr.

Indførslen af negative renter for både erhvervs-kunder og senest flere privatkunder har medvirket til, at kreditinstitutternes basisindtjening har stabiliseret sig, delvist drevet af en lille stigning i pengeinstitutternes nettorenteindtægter, jf. figur 5.

Figur 5: Kreditinstitutternes komponenter af basisindtjeningen

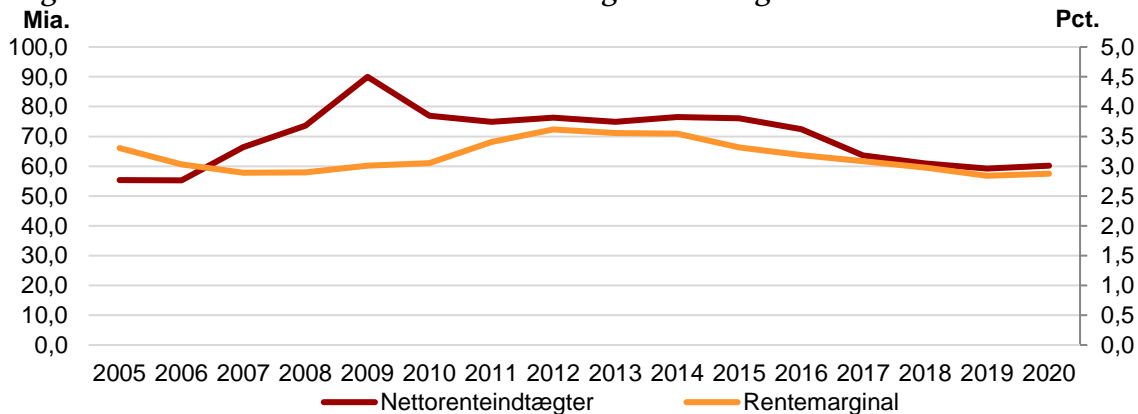

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Nettorenter, rentemarginaler og volumeneffekter

Siden 2014 har kreditinstitutternes nettorenteindtægter fulgt en faldende trend. Samlet set er nettorenteindtægterne faldet med 21 pct. fra 2014 til 2020, jf. figur 6. Udviklingen i nettorenteindtægterne kan henføres til ændringer i både pris (rentemarginal), volumen (udlånsvækst) og sammensætning af udlånet og de balanceførte aktiver, jf. figur 7. I samme periode er kreditinstitutternes rentemarginal faldet med 0,4 procentpoint.

Figur 6: Kreditinstitutternes nettorenter og rentemarginal

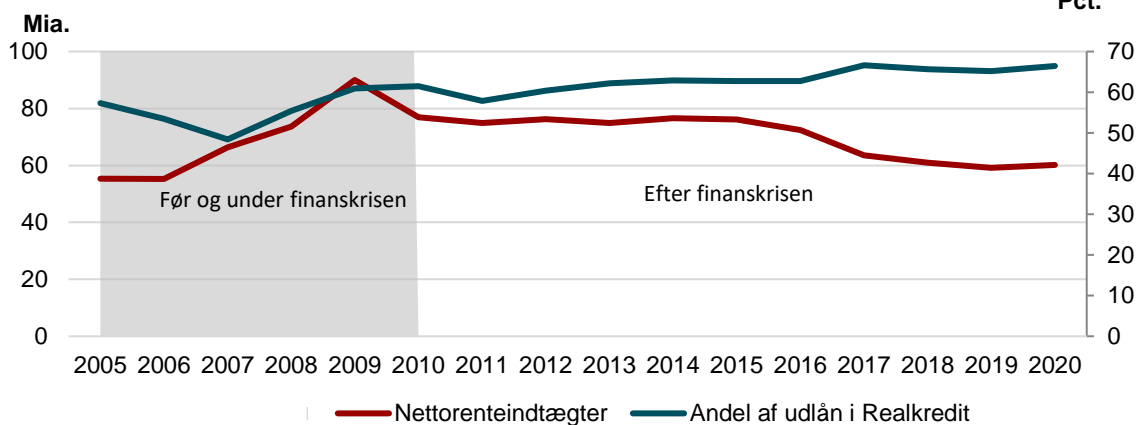
Note: Rentemarginalen er opgjort for udestående forretninger og begrænset til ikkefinansielle virksomheder (sektor: 1100) og husholdninger (sektor: 1400).

Kilde: Finanstilsynets Indberetninger og Danmarks Nationalbanks MFI indberetning.

Siden finanskrisen er den underliggende sammensætning i kreditinstitutternes udlån ændret mærkbart. I 2008 var 48 pct. af kreditinstitutternes samlede udlån i form af realkreditlån, jf. figur 7. Ultimo 2020 var denne andel steget til 66 pct. Det er en stigning på næsten 20 procentpoint over en periode på lidt over ti år. Dette skift i lånesammensætning har isoleret set medført en lavere indtjening i kreditinstitutterne, da et realkreditlån typisk har en lavere indtjening pr. udlånskrone end et pengeinstitutlån.

Faldende renter og stigende boligpriser gør det mere fordelagtigt og muligt for kunder (både virksomheder og husholdninger) at øge deres realkreditlån.

Figur 7: Kreditinstitutternes nettorenter og sammensætning af udlånet

Kilde: Finanstilsynets Indberetninger.

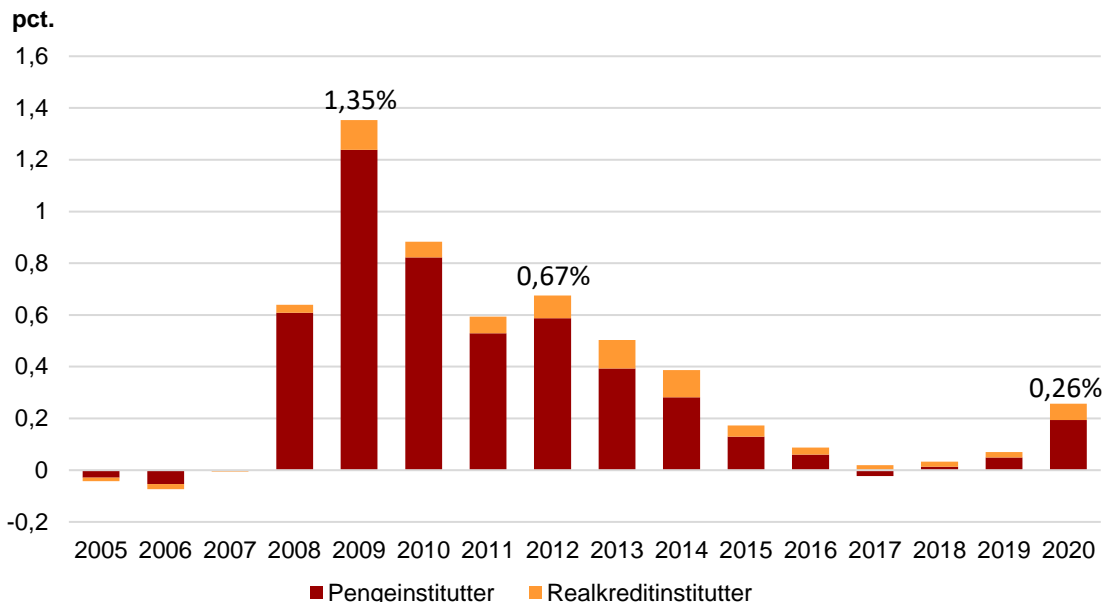
Nedskrivninger

De driftsførte nedskrivninger i pct. af de danske kreditinstitutters samlede udlån og garantier steg fra 0,07 pct. i 2019 til 0,26 pct. i 2020, jf. figur 8. Af de samlede nedskrivninger kan 75 pct. henføres til pengeinstitutterne.

Grundet COVID-19-krisens meget hurtige udvikling i begyndelsen af marts 2020 ligger størstedelen af nedskrivningerne i første kvartal. Omfattende finanspolitiske hjælpepakker har medvirket til, at COVID-19-krisen ikke i samme grad som ved tidligere kriser kan ses direkte

i den information, kreditinstitutterne modtager om deres kunder. Dermed har nedskrivningerne primært taget form af ledelsesmæssige skøn.

Figur 8: Nedskrivninger i pct. af samlede udlån

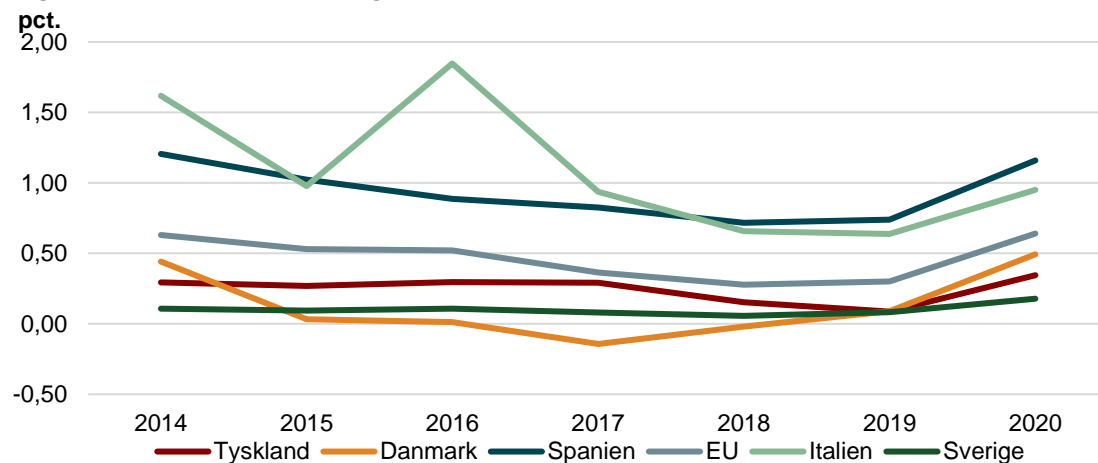
Note: Nedskrivningerne er i pct. af kreditinstitutternes samlede udlån, garantier og nedskrivninger.
Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Sammenlignet med tidligere økonomiske tilbageslag er effekten af COVID-19-krisen på nedskrivningsniveauet fortsat meget lavt. Under finanskrisen og den europæiske gældskrise blev der henholdsvis nedskrevet for 1,35 pct. og 0,67 pct. af udlånet på ét år. Ifølge IFRS9-regnskabsreglerne er det vigtigt, at kreditinstitutterne løbende nedskriver på de eksponeringer, der er udsatte. Erfaringer viser, at kreditinstitutterne ikke vinder noget ved at udsætte nedskrivninger på kreditforringede eksponeringer. Det forringer en rettidig kredithåndtering og mindsker regnskabernes gennemsigtighed. Derfor er det vigtigt, at kreditinstitutterne allerede nu nedskriver tilstrækkeligt på de eksponeringer, der er udsatte og ikke alene forbigående sårbare grundet COVID-19-krisen – se også boks 1 om IFRS 9 og ledelsesmæssige skøn.

Finanstilsynet vil på inspektioner have fortsat fokus på, om der er nedskrevet tilstrækkeligt, og at engagementer er inddelt i de korrekte stadier, både på enkelteksponeringer og på låneporteføljen som helhed.

Internationale landesammenligninger og benchmarking på nedskrivninger vil altid være forbundet med en vis sammenligning af "æbler og pærer" grundet forskelle i den makroøkonomiske udvikling, gennemslag af kriser og forskelle i den underliggende kreditprofil i kreditinstitutternes udlånsbøger. Men med dette forbehold in mente er det alligevel værd at bemærke, at de danske kreditinstitutter realiserede meget lave årlige nedskrivninger op til COVID-19-krisen sammenlignet med de øvrige EU-lande, jf. figur 9. Til gengæld er nedskrivningerne i danske kreditinstitutter større end i de fleste andre EU-lande under krisen, og ultimo 2020 lå Danmark tættere på gennemsnittet i EU. Noget tyder derfor på, at de danske kreditinstitutter har været hurtigere til at få nedskrevet på deres engagementer som følge af COVID-19-krisen i forhold til deres europæiske peers.

Figur 9: Nettonedskrivninger i kreditinstitutter på tværs af EU

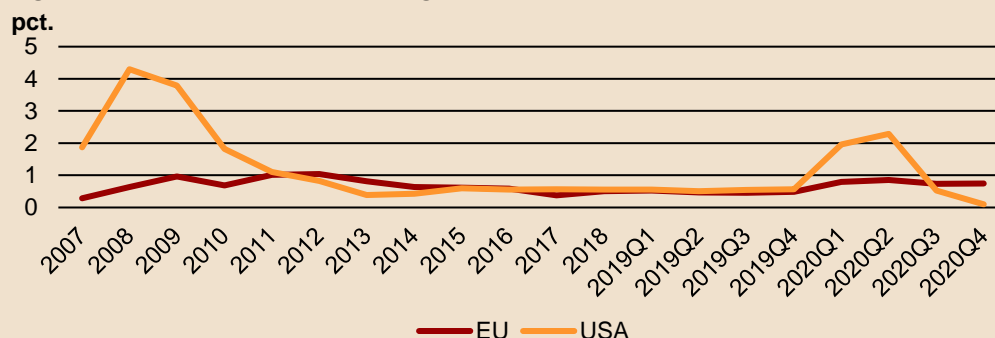

Kilde: EBA Key-Risk-Indicator Database.

Boks 1: Nedskrivninger i Europa sammenlignet med USA

Historisk set har kreditinstitutternes nedskrivninger og hensættelser på udlån og garantier været mere volatile og i krisetider gennemsnitligt ligget højere i USA end i EU.

Figur B1.A: Cost-of-Risk i EU og USA

Kilder: EBA Risk Dashboard, ECB SDW og Quarterly Trends for Consolidated U.S. Banking Organizations, Federal Reserve of New York (NY Fed).

Note: Tallene for USA er opgjort som Loan Loss Provisions (LLP). Cost-of-Risk for EU modsvarer de driftsførte nedskrivninger, og begge serier over udlånet.

Aktuelt kan de større hensættelser og nedskrivninger i amerikanske kreditinstitutter forklares med et kraftigere konjunkturforløb under COVID-19 i USA end i EU. Pandemien ramte USA hurtigere og kraftigere end EU, men opsvinget er samtidig kommet hurtigere til USA. Arbejdsløsheden er også steget mindre i EU end i USA. Dertil kommer, at regnskabsstandarder heller ikke er de samme. I EU tager IFRS9-regnskabsreglerne reference til de internationale regnskabsstandarder fra IASB, hvor den amerikanske standard *current expected credit loss* (CECL) tager afsæt i US Financial Accounting Standards Board (FASB). Under CECL skal der f.eks. nedskrives med et beløb, der svarer til det forventede kredittab i hele udlånets levetid (lifetime ECL) på alle lån, uanset hvilket stadie de befinder sig i. Under IFRS9 anvendes en 12 måneders horisont for lån i stadie 1 og alene lifetime ECL for lån i stadie 2 og 3. Det kan have en forskellig effekt på nedskrivningsniveauet i USA og EU, når konjunkturforløbet er forskelligt.

Boks 2: IFRS 9 og ledelsesmæssige skøn

De gældende regler for pengeinstitutters nedskrivninger på udlån mv. baseret på den internationale regnskabsstandard IFRS 9 blev indført den 1. januar 2018. Reglerne fremgår af regnskabsbekendtgørelsen for pengeinstitutter m.fl., dens bilag 10-11 og den tilhørende vejledning om vurdering af betydelig stigning i kreditrisiko og kreditforringelse. Realkreditinstitutterne benytter i praksis også reglerne, selvom enkelte forhold skal justeres, når der er tale om udlån til dagsværdi.

Institutternes modeller for beregning af nedskrivninger på udlån mv. er hovedsageligt baseret på historiske erfaringer og aktuelle informationer om kunderne. Desuden indgår et fremadskuende element baseret på forventninger til den makroøkonomiske udvikling de kommende år. Det følger af IFRS 9, at institutterne skal inddrage forventninger til den fremtidige udvikling. Dermed må der forventes relativt store nedskrivninger, når de økonomiske konjunkturer forventes forværret. Det er også et hovedformål med IFRS 9 at sikre, at nedskrivningerne ikke er for små og kommer for sent, sådan som det skete op til finanskrisen, hvor der var andre nedskrivningsregler.

Da COVID-19-krisen ramte Danmark og andre lande, blev den makroøkonomiske situation og forventninger til udviklingen pludseligt væsentligt forværret. Da der ikke i nyere tid foreligger erfaringer fra en økonomisk krise foranlediget af en så alvorlig pandemi, vil modellerne til beregning af nedskrivningerne ikke vise de fulde problemer i forhold til COVID-19, og forventningerne til den makroøkonomiske udvikling vil være forbundet med betydelig usikkerhed. De omfattende statslige hjælpepakker har desuden medvirket til at gøre det vanskeligere for institutterne at identificere, hvor hårdt de enkelte kunder kan være ramt af krisen, og hvordan kundernes situation vil være, når hjælpepakkerne ophører.

Under de givne omstændigheder har mange institutter derfor haft behov for at supplere nedskrivningerne med reservationer baseret på ledelsesmæssige skøn for at kompensere for, at institutternes nedskrivningsmetoder ikke i tilstrækkeligt omfang tager højde for den forværrede konjunktursituation.

Finanstilsynet forventer, at penge- og realkreditinstitutterne sikrer, at deres metoder og processer for nedskrivninger i tilstrækkeligt omfang tager hensyn til den fortsatte usikkerhed i lyset af COVID-19-krisen. Men også i det videre forløb vil det for mange institutter være nødvendigt at supplere nedskrivningerne med ledelsesmæssige skøn.

Finanstilsynet har i et notat af den 21. december 2020 omtalt de væsentligste observationer fra tilsynsaktiviteter med penge- og realkreditinstitutters nedskrivninger på udlån i efteråret 2019 og i 2020, herunder bl.a. ændrede konjunkturudsigters påvirkning af nedskrivningerne [1]. Desuden har Finanstilsynet med et brev den 17. december 2020 orienteret institutterne om forhold, som de skal være opmærksomme på ved aflæggelse af årsrapporten for 2020, herunder om anvendelse af IFRS 9 og de forenelige danske regnskabsregler [2].

[1] "Finanstilsynets observationer om kreditinstitutternes nedskrivninger på udlån mv.", 21. december 2020.

[2] "Regnskabsaflæggelse for 2020 mv.", 17. december 2020.

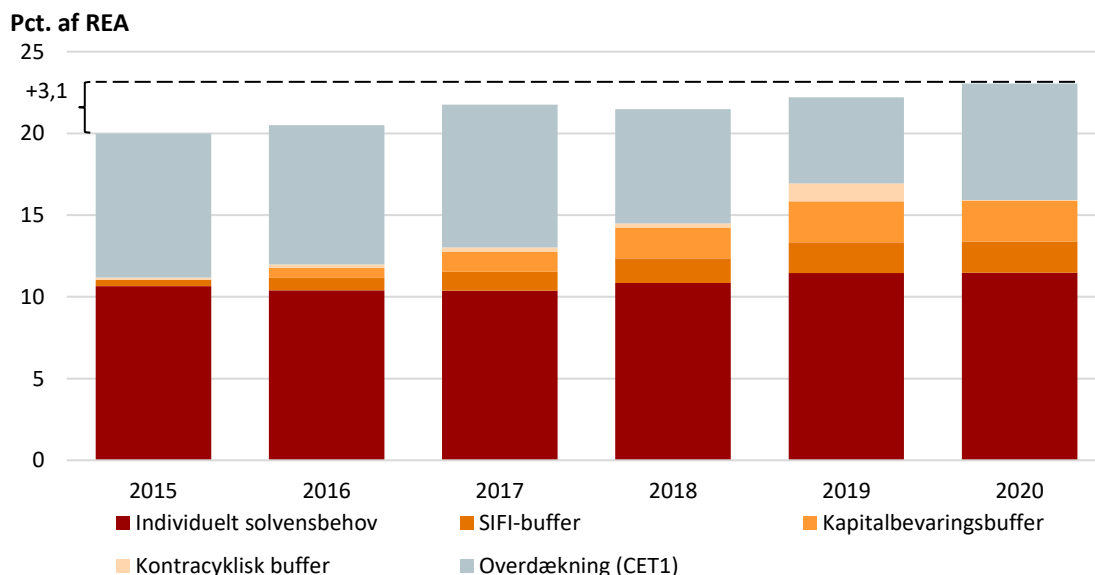
3. Kapital

Kreditinstitutternes kapitaloverdækning blev forbedret i løbet af 2020, jf. figur 10. Dette skyldes bl.a. de suspenderede udlodninger, frigivelse af den kontracykliske kapitalbuffer, og at institutterne samlet set kom ud af 2020 med et positivt resultat. Den samlede mængde af kapital i de danske kreditinstitutter steg med 19,5 mia. kr. i løbet af 2020 til et samlet beløb på 436,5 mia. kr.

Siden finanskrisen er kravene til kreditinstitutternes kapital øget betydeligt, jf. figur 10. Dette er især sket ved krav til opbygning af kapitalbuffere. Der gælder dermed en kapitalbevaringsbuffer for alle institutter og en SIFI-buffer for de største og systemiske institutter. Herudover har kreditinstitutterne også skullet opbygge en kontracyklisk buffer op til COVID-19-krisen, som erhvervsministeren frigav den 13. marts 2020.

Siden 2015 er bufferkravene steget med 4,7 procentpoint, jf. figur 10. De fordeler sig med 5,2 pct. for IRB-institutter og 2,4 pct. for ikke-IRB-institutter. Det skyldes især kapitalbevarings- og SIFI-buffere, der blev indfaset frem mod 2019 og nu. Herudover er det individuelle solvensbehov også steget med 1 procentpoint for IRB-institutter og faldet med 0,1 pct. for ikke-IRB-institutter. Med den aktuelle overdækning har kreditinstitutterne samlet set forøget kapitalen i forhold til risikoeksponeringerne (REA) med 3,1 procentpoint siden 2015. Det er sket i lyset af lavrentemiljøet, den seneste frigivelse af den kontracykliske buffer og det økonomiske tilbageslag som følge af COVID-19-krisen. Der er dog samtidigt en tendens til, at overdækningen til de regulatoriske krav er blevet mindre, i takt med at kravene er blevet større.

Figur 10: Kreditinstitutternes kapitalkrav

Note: Overdækningen omfatter institutternes overdækning af egentlig kernekapital (CET1), da supplerende og hybrid kernekapital (AT1 og T2) ikke i samme grad kan absorbere tab. Det individuelle solvensbehov består af 8 pct. søjle I-krav og et institutspecifikt søjle II-krav. Alle tal er i pct. af de risikovægtede eksponeringer (REA). Den resterende kontracykliske buffer skyldes, at Norge kun delvist frigav deres kontracykliske buffer, og kreditinstitutternes norske eksponeringer er derfor fortsat underlagt et kontracyklisk bufferkrav.
 Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Boks 3: Den systemiske buffer

Med implementeringen af kapitalkravsdirektivet (CRD V) i Danmark introduceres en ny tilgang til den systemiske risikobuffer. Danmark har indtil den 28. december 2020 anvendt lovgrundlaget for den systemiske buffer (i CRD IV) til at fastsætte SIFI-bufterkrav. Fra den 28. december 2020 har direktivets O-SII-buffer været anvendt til at fastsætte de danske SIFI-bufterkrav. Der kan dermed med implementeringen af CRD V fastsættes en særskilt systemisk buffer.

Den systemiske buffer kan anvendes med det formål at forebygge og afdække langsigtede systemiske eller makroprudentielle risici, som ikke er dækket af øvrige makroprudentielle instrumenter. Det kan være en generel systemisk risiko, og det kan være systemiske finansielle risici relateret til specifikke grupper af eksponeringer. Erhvervsministeren fastsætter den systemiske buffer. Dette kan ske på baggrund af en henstilling fra Det Systemiske Risikoråd.

Erhvervsministeren kan herudover anerkende et andet lands systemiske buffer. Sker det, vil denne systemiske buffer finde anvendelse for danske institutters eksponeringer i det pågældende land.

Kreditinstitutternes udlodninger

I kølvandet på COVID-19-krisens udbrud opfordrede Finanstilsynet på baggrund af henstilling fra Det Europæiske Systemiske Risikoråd (ESRB)² danske finansielle virksomheder til ikke at forringe deres kapitalgrundlag gennem udbyttebetalinger og aktietilbagekøb. Denne henstilling løb frem til udgangen af 2020. Finanstilsynet gentog den 18. december 2020 anbefalingen³. Den omfatter, at kreditinstitutter og forsikringsselskaber ikke foretager udlodning i 2020, så henstillingen nu gælder til og med tredje kvartal af 2021. Den opdaterede henstilling åbner dog for, at virksomhederne kan foretage udlodninger, hvis dette sker under ekstrem forsigtighed, hvis den individuelle virksomhed er velkapitaliseret, og hvis niveauet for udlodninger er lavere end årene op til COVID-19-krisen.

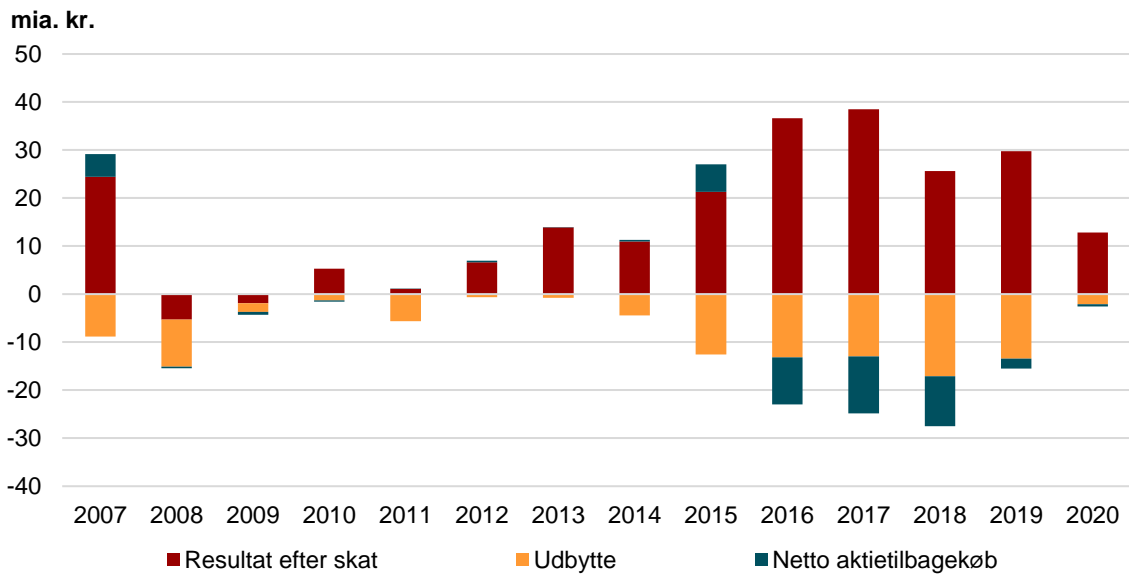
Den opdaterede henstilling bygger på, at der fortsat er meget stor usikkerhed forbundet med COVID-19-krisen, og det er derfor nødvendigt at sikre robustheden i den finansielle sektor.

Figur 11 illustrerer kreditinstitutternes udbytte og netto tilbagekøb af aktier sammenlignet med årets resultat efter skat. I 2020 havde de danske kreditinstitutter samlet udbyttebetalinger på baggrund af resultatet for 2019 på 2,1 mia. kr., hvilket er et fald på 11,3 mia. kr. eller 84 pct. sammenlignet med udbyttebetalingerne i 2019 på baggrund af resultatet i 2018. Netto tilbagekøb af aktier faldt ligeså 1,5 mia. kr. i samme periode. Det betyder, at der af resultatet efter skat i 2018 blev udloddet 60,3 pct., mens der af resultatet efter skat i 2019 blev udloddet 8,6 pct.

² Se første henstilling fra ESRB ([link](#))

³ Se anden pressemeddelelse fra Finanstilsynet om udlodninger ([link](#))

Figur 11: Institutternes udbyttebetalinger og aktietilbagekøb

Note: Udbytte sker på baggrund af resultatet fra året før udbyttet. Dette indstilles på grundlag af årsregnskabet og besluttes ved førstkommende generalforsamling
 Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Kreditinstitutternes kapitaludstedelser

I starten af 2020 var kapital- og gældsmarkedene velfungerende, og der var stor investorinteresse i Danmark såvel som internationalt. Dette blev dog afbrudt i marts, hvor markederne frøs til som følge af COVID-19-krisen. Uroen på de finansielle markeder aftog dog relativt hurtigt, bl.a. som følge af pengepolitiske tiltag fra både ECB og den amerikanske centralbank, og i maj og juni udstedte de største danske kreditinstitutter igen kapital- og gældsinstrumenter, dog i begrænset omfang.

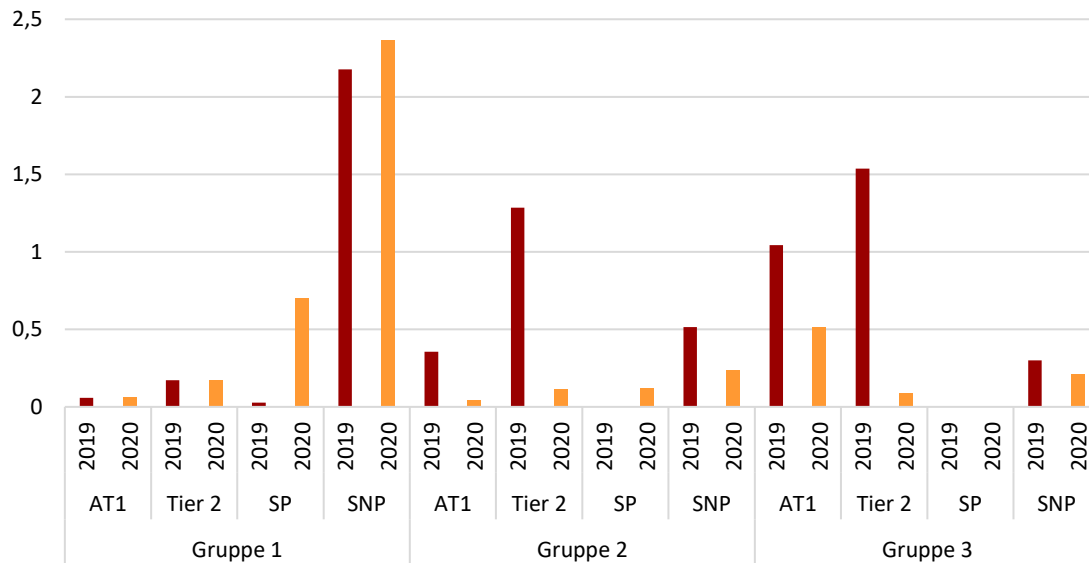
Da Finanstilsynet den 1. maj 2020 valgte at fremrykke kommende EU-reger om lavere krav til subordination af NEP-krav, valgte flere af de største kreditinstitutter på den baggrund at udstede almindelig seniorgæld, jf. figur 12, som er billigere at udstede end ikkeforanstillet seniorgæld.

Samtidigt forlængede Finanstilsynet som følge af COVID-19-krisen indfasningen af NEP-kravet for de små og mellemstore pengeinstitutter, i form af gruppe 2-, 3- og 4-institutter, med et halvt år til den 1. juli 2024⁴. Det har formentlig lagt en dæmper på ønsket om at udstede NEP-gæld i resten af året fra disse institutter.

Med faldende kreditspænd som følge af pengepolitiske tiltag åbnede markedet for kapital- og gældsudstedelser mere og mere op ind i sidste halvdel af 2020 med udstedelser på tværs af kapital- og gældstyper med en større investorinteresse, både i Danmark og internationalt. Kreditspænd ligger på nuværende tidspunkt under niveauet før COVID-19-krisen.

⁴ Se Finanstilsynets pressemeddelelse ([link](#))

**Figur 12: Udstedelser i forhold til risikoeksponeringer
pct. af REA**

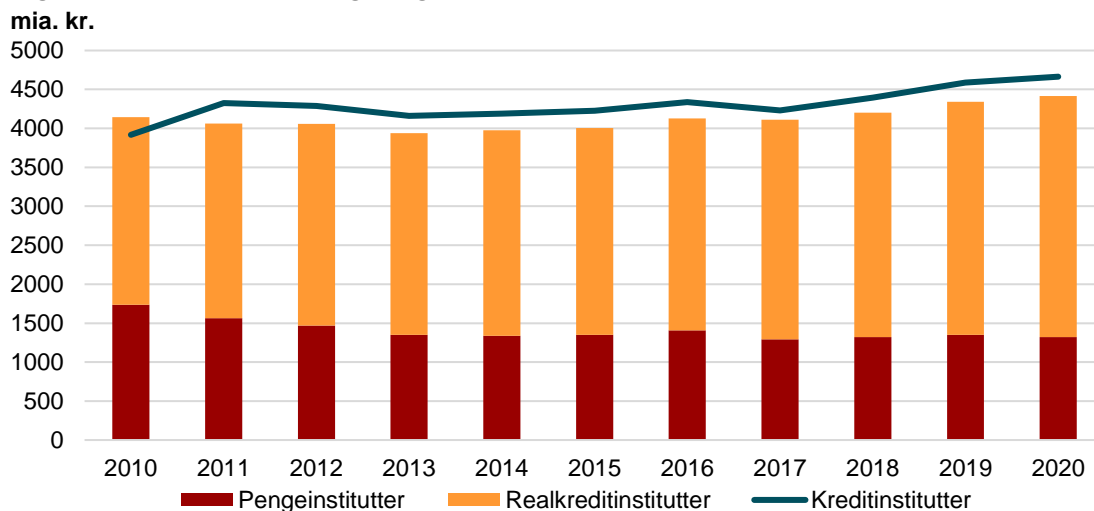
Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

De samlede kapital- og gældsudstedelser nåede ca. 105 mia. kr. i 2020. Det dækker primært over opbygning af seniorgæld blandt de største institutter for at leve op til NEP- og gældsbufferkrav, men også udskiftning af kapitalinstrumenter for knap 11 mia. kr. bidrog. Trods COVID-19-krisen ligger det samlede udstedelsesniveau i 2020 en smule over niveauet på 103 mia. kr. i 2019.

4. Udlånvæksten i kreditinstitutterne

De danske kreditinstitutters udlån steg moderat fra 4.589 mia. kr. i 2019 til 4.664 mia. kr. i 2020, svarende til en stigning på 1,6 pct. Stigningen kan udelukkende henføres til realkreditinstitutterne, jf. figur 13. Realkreditinstitutternes udlån steg med 106 mia. kr. eller 3,5 pct., mens pengeinstitutternes udlån faldt med 30 mia. kr., svarende til -2,2 pct.

Figur 13: Udlånet for penge- og realkreditinstitutter

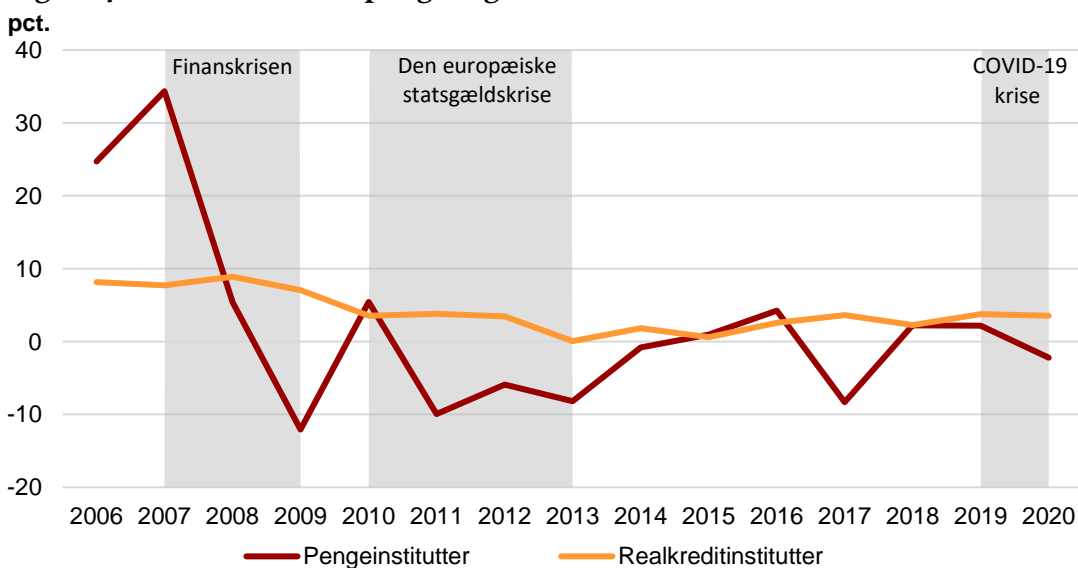

Note: Bemærk, at summen af udlån fra hhv. penge- og realkreditinstitutter ikke er lig det konsoliderede udån for kreditinstitutter. Det skyldes, at der kommer flere aktiviteter med i de konsoliderede tal, f.eks. datterselskaber i udlandet.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Udlånvæksten i danske kreditinstitutter har siden den europæiske statsgældskrise generelt været meget afdæmpet og hovedsageligt trukket af væksten i realkreditlånet, jf. figur 14.

Figur 14: Udlånvækst for penge- og realkreditinstitutter

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

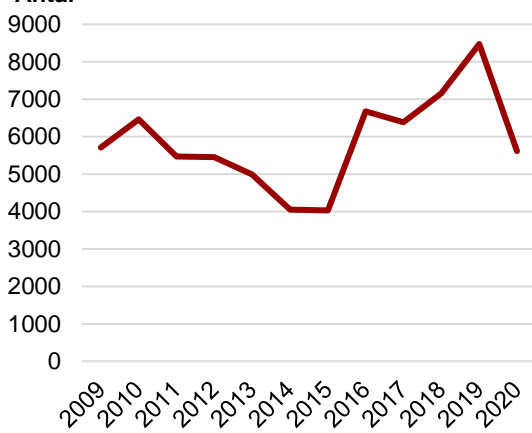
Den aftagende udlånsvækst under COVID-19-krisen skal ikke kun ses i lyset af den økonomiske recession, men er også påvirket af den ekstraordinære likviditetsoverførsel, som virksomheder og lønmodtagere i år har kunnet råde over. Der er bl.a. udskudte skatte- og moms-betalinger på 165 mia. kr.⁵, indfrosne feriepenge udbetalt for ca. 31 mia. kr. efter skat⁶ og kompensationsordninger, hvor der pr. 8 marts 2021 samlet er blevet udbetalt for over 30 mia. kr. fordelt på 400.000 ansøgere fra virksomheder og lønmodtagere⁷.

Hjælpepakkerne dækker over to modsatrettede effekter for de danske kreditinstitutter. På den ene side falder udlånsvæksten, fordi hjælpepakkerne absorberer noget af den nye låneefterspørgsel, der ellers ville have været. På den anden side understøttes den nuværende udlånsvolumen, fordi hjælpepakkerne holder hånden under virksomheder, som ellers ville være gået konkurs. Derved er kredittabene mindre end uden hjælpepakkerne. I 2020 gik 5.614 virksomheder konkurs, hvilket er det laveste niveau siden 2015, jf. figur 15.a. Tilsvarende kan man se, at hjælpepakkerne har begrænset ledigheden sammenlignet med tidligere perioder med lavkonjunktur, jf. figur 15.b.

Når hjælpepakkerne udfases, skal kreditinstitutterne derfor både være forberedt på øget udlåneefterspørgsel og øgede kredittab. Med regnskabsstandarden IFRS 9 skal kreditinstitutter både nedskrive på de indtrufne kreditforringelser og på de tab, som de forventer vil indtræffe i fremtiden. Reglerne foreskriver derfor, at kreditinstitutterne nedskriver tilstrækkeligt og retvisende allerede nu på en aktuel kreditforringelse og ikke venter til udløb af hjælpepakkerne.

Figur 15.a: Konkurser i

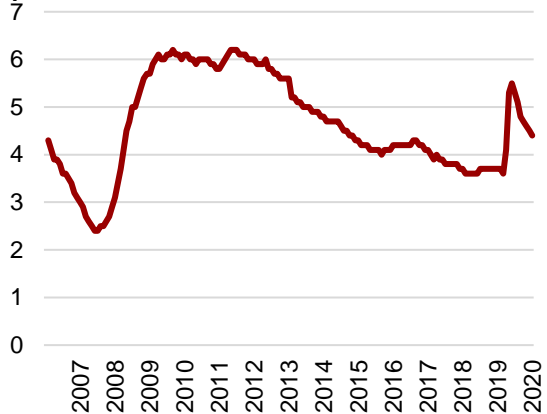
Antal Danmark

Kilde: Danmarks Statistik, KONK12E

Figur 15.b: Sæsonkorrigeret

Bruttoledighed pct.

Kilde: Danmarks Statistik, AUS07

⁵ Se faktaark, Skatteministeriet ([link](#))

⁶ Se pressemeddelelse fra beskæftigelsesministeriet ([link](#))

⁷ Erhvervsministeriet ([link](#))

5. Regulering

Justeret indfasning af ny regulering efter Covid-19

Europa-Kommissionen fremsatte i april 2020 forslag til ændring af kapitalkravsforordningen (CRR) med det formål at understøtte kreditinstitutter i fortsat at låne ud til virksomheder og privatpersoner under COVID-19-krisen og den følgende genopretning af europæisk økonomi. Forslaget blev vedtaget i juni 2020 efter en lynproces i Rådet og Europa-Parlamentet. Ændringen af CRR indebærer blandt andet, at indfasningen af visse kapitalkrav blev ændret, så allerede aftalte lempelser af kapitalkravet trådte tidligere i kraft end hidtil aftalt (f.eks. undtagelsen for visse softwareaktiver fra at skulle fratrækkes kapitalgrundlaget og udvidelsen af SMV-rabatten), mens enkelte stramninger derimod træder i kraft senere end hidtil aftalt (f.eks. forlængelse af ordning til afbødning af effekt på kapitalgrundlag af overgang til IFRS9 og anvendelsesdato for tillæg til gearingsgradskravet).

Ud over ændret indfasning af allerede vedtaget EU-regulering besluttede Basel-komitéen i marts 2020 at udskyde fristen for at implementere de endelige Basel III-anbefalinger med ét år, så anbefalingerne nu skal være implementeret senest den 1. januar 2023 (og outputgulvet

Boks 4: Fleksibel tilgang under COVID-19 krisen

Finanstilsynet har hen over COVID-19 krisen udvist en fleksibel tilgang inden for de rammer, der er givet i den danske finansielle lovgivning og af internationale regulatoriske forpligtelser og standarder. Dette er sket uden at kompromittere hensynet til at opretholde den finansielle stabilitet og tilliden til de finansielle virksomheder. Derfor har Finanstilsynet også gennem hele krisen understreget vigtigheden af, at få nedskrevet korrekt og sikre, at regnskaber og kapitalopgørelser er korrekte. Der vindes intet ved at sætte kikkerten for det blinde øje.

Finanstilsynet har løbende på hjemmesiden kommunikeret om forskellige tiltag og givet guidance for at imødekomme både regulatoriske og praktiske problemer i de finansielle virksomheder som en følge af den ekstraordinære COVID-19 situation.

Som reaktion på COVID-19 er der f.eks. udstedt bekendtgørelser, der bl.a. regulerer frister i forhold til indsendelse af årsrapporter og indberetningskrav. Med ændringerne fik Finanstilsynet mulighed for at dispensere over for de enkelte virksomheder på visse områder, hvis de oplevede praktiske eller administrative problemer med at leve op til krav i reguleringen som følge af COVID-19 og de smittebegrænsende foranstaltninger.

Se f.eks. følgende pressemeddelelser:

[1] https://www.finanstilsynet.dk/Nyheder-og-Presse/Pressemeddelelser/2020/COVID19_Afklaring_sporgsmaal_relation_den_finansielle_regulering

[2] https://www.finanstilsynet.dk/Nyheder-og-Presse/Pressemeddelelser/2020/Afholdelse_af_generalforsamling_og_indsendelse_aarsrapport_200320

[3] https://www.finanstilsynet.dk/Nyheder-og-Presse/Pressemeddelelser/2020/Covid19_120320

[4] https://www.finanstilsynet.dk/Nyheder-og-Presse/Pressemeddelelser/2020/Finanstilsynet_klar_til_at_dispensere_180320

implementeret senest den 1. januar 2028). Kommissionen valgte på den baggrund at udskyde fremsættelse af forslag til EU-implementering af Basel-anbefalingerne tilsvarende, idet et forslag forventes præsenteret i 2021.

NPE-bagstopper

Den 26. april 2019 trådte nye EU-regler for nødlidende lån i kraft. Reglerne omtales bredt som NPE-bagstopperen.

Hensigten med reglerne er at modvirke, at institutterne opbygger en stor beholdning af nødlidende lån. Reglerne betyder, at et instituts kapital kan reduceres betydeligt, hvis instituttet ikke får reduceret omfanget af lån, der har været nødlidende i mere end to år.

Med NPE-bagstopperen indførtes et minimumskrav til risikoafdækningen af tab for et nødlidende lån. Konkret reduceres instituttets kapital, hvis minimumskravet til risikoafdækningen af tab er større end nedskrivninger for et nødlidende lån. Reduktionen i kapitalen vil typisk stige relativt til det tidsrum, hvori lånet har været nødlidende. Dog skal et lån være nødlidende i mere end to år, før det kan påvirke kapitalen.

Som udgangspunkt er det kun nye lån, der er bevilget efter den 26. april 2019, som er omfattet af reglerne. Ældre lån vil dog blive omfattet af reglerne, hvis instituttet ændrer vilkår eller øger størrelsen på lånet.

Reglerne for nødlidende lån kan først begynde at påvirke institutternes kapital fra andet kvartal 2021.

SMV-rabat

Med kapitalkravsforordningen (CRR II) blev der gennemført en yderligere reduktion i kapitalkravet for institutters udlån til små og mellemstore virksomheder (SMV'er), som skulle træde i kraft den 28. juni 2021. Som en del af det såkaldte CRR quick fix blev denne ændring fremrykket til den 27. juni 2020.

Reglerne omfatter kun eksponeringer overfor små og mellemstore virksomheder med en omsætning under 50 mio. euro. Herudover skal der være tale om eksponeringer mod detailkunder eller virksomheder eller eksponeringer, som er sikret ved pant i fast ejendom. Støttefaktoren kan ikke anvendes ved misligholdte eksponeringer.

Efter de hidtidige regler kunne risikovægtede eksponeringer overfor små og mellemstore virksomheder nedvægtes ved at gange med en støttefaktor på 0,7619 forudsat, at udlånet ikke oversteg 1,5 mio. euro.

Med ændringen i CRR II omfatter støttefaktoren på 0,7619 udlån op til 2,5 mio. euro, og udlån over 2,5 mio. euro kan ganges med en støttefaktor på 0,85. Lempelserne medfører, at kapitalkravet reduceres i forhold til de hidtidige regler, da de risikovægtede eksponeringer for små og mellemstore virksomheder vil falde.

Godkendelseskravet for eksisterende finansielle holdingvirksomheder

Med revideringen af kapitalkravsdirektivet (CRD V) er der indført ny bestemmelse i lov om finansiell virksomhed, som betyder, at visse finansielle holdingvirksomheder nu skal ansøge og godkendes af Finanstilsynet. Det er som udgangspunkt finansielle holdingvirksomheder, som i en koncern er den øverste modervirksomhed, der skal ansøge om godkendelse.

Godkendelseskravet er bl.a. indført for at sikre, at disse finansielle holdingvirksomheder har overblik over og styring med de relevante risici, som opstår og går på tværs af hele koncernen. Det kunne eksempelvis være risiko for afsmitning, koncentration og interessekonflikter, som kan opstå, når flere forskellige finansielle tjenester kombineres. Godkendelseskravet stiller som følge heraf bl.a. krav til, at den finansielle holdingvirksomhed har relevante koncernpolitikker og er organiseret på en sådan måde, at det er muligt at henføre risici til den relevante enhed i koncernen.

En finansiell holdingvirksomhed, der opfylder en række udtømmende betingelser, kan ved vurdering af virksomhedens ansøgning undtages fra kravet om godkendelse. Finanstilsynet vil dermed som en del af sit risikobaserede tilsyn overvåge, om de omfattede finansielle holdingvirksomheder lever op til kravene for godkendelse eller undtagelse. Er dette ikke tilfælde, kan Finanstilsynet gøre brug af en række tilsynsbeføjelser, som er indført med bestemmelsen.

Godkendelseskravet trådte i kraft den 28. december 2020, hvorefter de omfattede finansielle holdingvirksomheder skulle begynde at ansøge. Finansielle holdingvirksomheder, der fandtes den 27. juni 2019, har frist til den 28. juni 2021 for ansøgning om Finanstilsynets godkendelse.

Bilag 1 – Kreditinstitutternes årsregnskaber 2016-2020

	2016	2017	2018	2019	2020	Ændring, 1 år	Ændring, 5 år
Resultatopgørelse	<i>mio. kr.</i>					<i>pct.</i>	
Renteindtægter	132.269	119.240	115.063	112.714	101.372	-10,06	-23,36
Renteudgifter	59.892	55.654	54.098	53.533	41.177	-23,08	-31,25
Nettorenteindtægter	72.377	63.585	60.965	59.181	60.196	1,71	-16,83
Udbytte af aktier mv.	1.102	722	778	1.277	657	-48,55	-40,37
Gebyrer og provisionsindtægter	37.596	35.191	34.840	37.500	38.503	2,68	2,41
Afgivne gebyrer og provision	11.526	12.746	13.259	13.872	13.713	-1,15	18,97
Nettorente- og gebyrindtægter	99.549	86.753	83.323	84.087	85.644	1,85	-13,97
Udgifter til personale og administration	57.138	48.671	50.844	52.866	54.682	3,43	-4,30
Andre driftsindtægter	6.727	5.996	7.886	8.566	7.197	-15,98	7,00
Andre driftsudgifter	504	572	272	420	517	22,85	2,43
Af- og nedskrivninger på immaterielle og materielle aktiver	5.226	5.825	5.992	9.569	8.732	-8,75	67,08
Basisindtjening	43.407	37.682	34.102	29.797	28.911	-2,97	-33,40
Kursreguleringer	7.505	13.515	6.317	8.435	7.404	-12,22	-1,35
Nedskrivninger på udlån og tilgodehavender mv.	4.025	202	1.596	3.405	13.242	288,88	228,99
Resultat af kapitalandele i associerede virksomheder	2.657	1.823	1.316	3.456	1.626	-52,96	-38,81
Resultat før skat	49.544	53.222	40.139	38.283	24.702	-35,48	-50,14
Skat	9.880	10.533	8.003	2.744	5.089	85,43	-48,50
Årets resultat	39.664	42.688	32.136	35.538	19.613	-44,81	-50,55

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Note: Tallene dækker over danske kreditinstitutter og er konsoliderede, så datterselskabers indtjening ikke fremgår to gange.

<i>Balanceposter (mio. kr.)</i>	2016	2017	2018	2019	2020	Ændring, 1 år (pct.)	Ændring, 5 år (pct.)
Kassebeholdning og fordringstilgodehavender hos centralbanker	83.085	118.673	70.134	152.404	413.216	171,13	397,34
Tilgodehavende hos kreditinstitutter og centralbanker	414.043	490.994	355.505	313.622	264.641	-15,62	-36,08
Udlån	4.616.350	4.483.441	4.700.149	4.981.761	4.954.924	-0,54	7,33
<i>Udlån ex. Repo</i>	<i>4.335.669</i>	<i>4.231.830</i>	<i>4.393.576</i>	<i>4.587.674</i>	<i>4.663.927</i>	<i>1,66</i>	<i>7,57</i>
Obligationer	937.607	805.299	766.201	842.593	975.777	15,81	4,07
Aktier mv.	50.587	46.349	32.621	38.515	42.079	9,26	-16,82
Kapitalandele i associerede virksomheder	2.153	2.021	1.908	3.461	3.505	1,25	62,78
Kapitalandele i tilknyttede virksomheder	16.858	16.623	18.544	20.491	22.013	7,43	30,58
Aktiver tilknyttet puljeordninger	128.792	114.046	114.947	135.007	144.019	6,68	11,82
Immaterielle aktiver	12.009	10.765	12.117	13.689	13.896	1,51	15,71
Grunde og bygninger	12.719	11.691	10.627	16.576	16.015	-3,39	25,91
Øvrige materielle aktiver	10.529	11.313	11.939	13.886	13.002	-6,37	23,48
Skatteaktiver	3.128	3.366	4.525	4.812	7.094	47,43	126,80
Aktiver i midlertidig besiddelse	1.758	1.384	2.120	3.768	1.740	-53,82	-1,01
Andre aktiver	462.211	354.111	336.540	399.918	492.266	23,09	6,50
Periodeafgrænsningsposter	3.765	3.357	3.727	3.805	4.182	9,92	11,08
Aktiver i alt	6.755.595	6.473.434	6.441.603	6.944.306	7.368.369	6,11	9,07
Gæld til kreditinstitutter og centralbanker	392.286	305.841	316.985	231.340	289.563	25,17	-26,19
Indlån	1.978.791	1.832.545	1.867.968	2.021.848	2.250.400	11,30	13,73
<i>Indlån ex. Repo</i>	<i>1.892.935</i>	<i>1.689.821</i>	<i>1.686.788</i>	<i>1.826.733</i>	<i>2.096.328</i>	<i>14,76</i>	<i>10,74</i>
Udstedte obligationer	3.212.631	3.320.239	3.270.293	3.590.718	3.649.206	1,63	13,59
Øvrige forpligtelser	20.013	20.010	6.912	5.572	10.558	89,49	-47,25
Periodeafgrænsningsposter	2.022	1.826	1.727	1.718	1.649	-4,01	-18,45
Gæld i alt	6.274.984	6.016.550	5.986.563	6.460.372	6.873.756	6,40	9,54
Hensatte forpligtelser	12.293	11.160	13.507	8.805	8.942	1,55	-27,26
Efterstillede kapitalindskud	65.094	51.718	45.779	57.844	60.221	4,11	-7,49
Egenkapital	403.224	394.006	395.753	417.285	425.451	1,96	5,51
Passiver i alt	6.755.595	6.473.434	6.441.603	6.944.306	7.368.369	6,11	9,07

Note: Tallene dækker over danske kreditinstitutter og er konsoliderede, så datterselskabers indtjening ikke indgår to gange.
Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.

Bilag 2: Kreditinstitutternes Nøgletal 2016-2020

	2016	2017	2018	2019	2020
	<i>pct.</i>				
Kapitalprocent	20,74	22,14	21,69	22,47	23,28
Kernekapitalprocent	18,41	19,72	19,79	19,97	20,59
Egentlig kernekapitalprocent	16,43	18,09	17,86	18,05	19,07
Egenkapitalens forrentning før skat	12,29	13,51	10,14	9,17	5,81
Egenkapitalens forrentning efter skat	9,84	10,83	8,12	8,52	4,61
Indtjening pr. omkostningskrone (kr.)	1,74	1,97	1,67	1,55	1,33
Akkumuleret nedskrivningsprocent	1,52	1,21	1,15	1,07	1,13
Periodens nedskrivningsprocent	0,09	-0,01	0,04	0,08	0,24
Udlån i forhold til egenkapital (forhold)	10,75	10,74	11,10	10,99	10,96
Samlede risikoeksponeringer (mia. kr.)	2.041	1.819	1.850	1.916	1.932
<i>Her af for kreditrisiko</i>	1.685	1.520	1.536	1.599	1.603
<i>markedsrisiko</i>	151	121	115	120	129
<i>operationel risiko</i>	193	170	176	173	174

Note: Tallene dækker over danske kreditinstitutter og er konsoliderede, så datterselskabers indtjening ikke indgår to gange.

Kilde: Indberetninger til Finanstilsynet.